

Muistio 17.9.2009

Eero K. Niemi

Opetusneuvos

LIIKENNEKASVATUKSEN OPETUKSESTA KOULUISSA JA OPPILAITOKSISSA

Liikennekasvatus sisältyy perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2004) Turvallisuus ja liikenne-aihekokonaisuuteen. Liikennekasvatus korostaa lasten ja nuorten monipuolista oppimista ottamaan huomioon muut tienkäyttäjät, selviytymään liikenneympäristöissä ja -olosuhteissa, suhtautumaan myönteisesti sekä omaan että muiden turvallisuuteen ja hallitsemaan itsensä liikenteessä. Myös liikunnan ja terveystiedon oppiainesisältöjen kohdalla on maininta turvallisesta liikennekäyttäytymisestä.

Liikennekasvatuksen opetus kouluissa ja oppilaitoksissa on Opetushallituksen tekemien selvitysten mukaan varsin vähäistä ja vaihtelee suuresti koulujen välillä. Liikennekasvatusta ei mielletä sellaisena aihekokonaisuutena, että sille tulisi varata opetuksessa riittävästi opetustunteja. Lisäksi liikennekasvatus on usein lyhytjännitteistä ja kertaluontoisten vierailujen ja tapahtumien varaan rakentuvaa. Myös se, että liikenneasioita opetetaan pääasiassa läpäisyperiaatteella, kieliä käsitteilyn pinnallisuudesta.

Koska nuorten liikennekäyttäytyminen ja liikenteessä loukkaantuminen ja kuolleisuus ovat olleet jo monet vuodet huolestuttavasti nousussa, Opetushallitus perusti vuonna 1997 liikennekasvatukseen yhteistyöverkoston, johon kuuluu lähes kaksikymmentä keskeistä liikennekasvatuksesta ja oppilaiden turvallisuudesta vastaavaa tahoa. Liikennekasvatuksen yhteistyöverkoston tavoitteena on saada liikennekasvatus osaksi koulujen ja oppilaitosten toimintaa esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen. Tavoitteissa korostetaan, että liikennekasvatusta tulee rikastuttaa monipuolisella yhteistyöllä ja osallistamalla paikalliseen liikenneturvallisuustyöhön. Tulevaisuuden liikennekasvatuksen tulee olla elämänläheistä ja menetelmiltään mielenkiintoista. Sen

---

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 040 348 7555, faksi 040 348 7865, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 040 348 7555, fax 040 348 7865, förnamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

tulee korostaa lapsia ja nuoria ottamaan huomioon muut tienkäyttäjät, selviytymään erilaisissa liikenneympäristöissä ja -olosuhteissa, suhtautumaan myönteisesti sekä omaan että muiden turvallisuuteen ja hallitsemaan itsensä liikenteessä.

Yhteistyöverkoston toimintastrategialla pyritään vaikuttamaan eri osapuolten kanssa siihen, että liikennekasvatus sisältyy esiopetuksessa, perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa annettavaan opetukseen. Opettajilla tulee olla riittävät tiedot, valmiudet ja motivaatio liikennekasvatuksen toteuttamiseen. Liikennekasvatuksessa tulee korostaa liikenteen kokonaisuutta ja kaikkien osapuolten vastuuta. Lapsille ja nuorille tulee antaa kullekin ikäkaudelle soveltuvalla tavalla riittävä määrä liikennekasvatusta siten, että he ovat motivoituneita turvalliseen liikennekäyttäytymiseen. Lisäksi tulee pitää huolta liikennekasvatuksen edellyttämän tutkimus- ja tilastotiedon hankkimisesta ja välittämisestä opetuksen käyttöön.

Opetushallituksella on internet-sivuillaan oma osionsa liikennekasvatuksesta, joka on kaikkien koulujen ja oppilaitosten käytettävissä. Opetushallitus järjestää perinteisesti vuosittain koulujen alkaessa viikolla 37 yhteistyötahojen kanssa valtakunnallisen liikenneturvallisuusviikon, jonka jokavuotinen teema on ”Liikenne koskettaa kaikkia”. Tavoitteena on liikennekäyttäytymistä ja -turvallisuutta edistävien taitojen, tietojen ja asenteiden kehittäminen eri kouluasteilla. Teemaviikolla pyritään kannustamaan opettajia ottamaan esille liikenneturvallisuusteemoja opetustyössä ja koulun arjessa. Viikon järjestämisestä tiedotetaan hyvissä ajoin laajasti sekä kouluille että oppilaitoksille sähköpostitse ja eri tiedotusvälineiden kautta. Viikon järjestämiseen kutsutaan kaikki kouluasteet esi- ja perusopetuksesta toisen asteen koulutukseen.

Tämän vuoden liikenneturvallisuusviikon erityisteema oli ”tulevaisuus liikkeellä”. Sen avulla nostettiin esille terveellisiä arkiliikunnan muotoja. Kävely ja pyöräily edistävät terveyttä ja säästävät ympäristöä koulumatkoillakin. Huomiota esitettiin kiinnitettäväksi myös turvallisuuteen. Säännöt, suojavarusteet sekä oikea asenne takaavat, että tulevaisuus on liikkeellä huomennakin. Valtakunnallinen liikenneturvallisuusviikko järjestettiin viidettä kertaa. Viikko päättyi Turussa FIA-autourheiluliiton ja Autoliiton järjestämään kansainväliseen lasten Fillarimestarikilpailuun.

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 040 348 7555, faksi 040 348 7865, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 040 348 7555, fax 040 348 7865, förnamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

Opetustoimen liikennekasvatuksen kehittämistyötä on vuosikautia haitannut riittävien taloudellisten resurssien puute. Liikennekasvatuksen tärkeään merkitykseen aina päivähoidosta toisen asteen koulutukseen tulisi ottaa Eduskunnan taholta selkeä kanta. Vain pitkäjänteisellä ja –kestoisella opetustyöllä voidaan lasten ja nuorten myönteisten asenteiden muokkaamiseen ja liikennekasvatuksen toiminnan tehostamiseen vaikuttaa. Eduskunnan tulisikin varata riittävän suuret resurssit tähän toimintaan.

Kansanedustaja Marjukka Karttunen puuttui viime vaalikaudella asiaan ja teki muun muassa syksyllä 2006 kaksi talousarvioaloitetta, joissa hän totesi, että lasten ja nuorten liikennekasvatukselle tulee antaa tukea niin konkreettiseen kuin ennaltaehkäisevään tutkimukseen. Lisäpanostusta tarvitaan erityisesti varhaisiän valistukseen ja koko koulujärjestelmän liikenneturvallisuusopetukseen. Konkreettinen esimerkki hänen mukaansa oli Opetushallituksen koordinoima liikennekasvatusverkko, jonka toiminta kaipasi tärkeää lisärahoitusta. Kansanedustaja Marjukka Karttunen esitti talousarvioaloitteillaan 100 000 euron lisäystä Opetushallitukselle lasten- ja nuorten liikennekasvatuksen parantamiseksi. Tällaisella määrärahalla saataisiin käynnistymään opettajien täydennyskoulutus liikenneturvallisuusopetuksessa. Esitys ei kuitenkaan tuottanut toivottavaa tulosta.

Opetushallitukselle tulisi myöntää ensi vuoden talousarviossa ja siitä eteenpäin riittävän suuret taloudelliset resurssit, jotta opetustoimi itse voi hoitaa valistuksen opettajille ja sitä kautta parantaa liikennekasvatuksen asemaa opetuksessa sekä omana aihekokonaisuutena että integroituna eri oppiaineisiin. Opettajat tarvitsevat kipeästi täydennyskoulutusta turvallisuus- ja liikennekasvatukseen, koska liikennekasvatuksen määrä niin opettajien perus- kuin täydennyskoulutuksessakin on lähes olematonta. Tämä näkyy väistämättä perusopetusta toteutuvassa opetuksessa. Ilman koulujen herättelyä ja aktivointia on vaarana, että liikennekasvatuksen asema kouluissa huononee entisestään.

Opettajille tulisi suunnitella erilaisia kehittämistoimenpiteitä liikenneopetuksen tehostamiseksi ja parantamiseksi sekä perusopetuksessa että toisen asteen koulutuksessa. Eri yhteistyötahoja kuten poliisiviranomaisia voidaan käyttää jossain määrin hyväksi opetustilanteissa, mutta koulujen ja oppilaitosten on pääasiassa itse yhdessä huoltajien kanssa pystyttävä huolehtimaan liikennekasvatuksesta ja -turvallisuudesta sekä

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 040 348 7555, faksi 040 348 7865, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 040 348 7555, fax 040 348 7865, förnamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi

muokkaamaan oppilaiden ja opiskelijoiden asenteita myönteisiksi liikennekäyttäytymistä kohtaan.

Vaikka nuorille tapahtuu muita ikäluokkia enemmän vakavia liikenneonnettomuuksia ei voida edellyttää, että koulu tai oppilaitos on vastuussa opiskelijoiden mopokortin tai auton ajokortin saamiseksi. Ne tehtävät on annettava muiden niistä vastaavien tahojen hoidettavaksi.

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki, puhelin 040 348 7555, faksi 040 348 7865, etunimi.sukunimi@oph.fi, www.oph.fi

Utbildningsstyrelsen

Hagnäskajen 6, PB 380, 00531 Helsingfors, telefon 040 348 7555, fax 040 348 7865, förnamn.efternamn@oph.fi, www.oph.fi